

Populace pracujících chudých v Česku a na Slovensku

Šárka Šustová, Martin Zelený, Eliška Zykmondová

Příspěvek vznikl v rámci projektu č. TD010171 Vliv institutu minimální mzdy na sociálně ekonomický vývoj ČR, který je řešen s finanční podporou TA ČR.

Definice – Zaměstnanci

➤ 2 hlavní skupiny zaměstnanců

- **osoby šestnáctileté a starší, které pracovaly na plný úvazek po celý referenční rok (12 měsíců)**
- osoby šestnáctileté a starší, které pracovaly na plný úvazek alespoň 6 měsíců, ale ne po celý referenční rok (méně než 12 měsíců)

Definice – Chudoba

- Indikátory založené na příjmu jednotlivce
- PEI (Poverty in Earned Income) – příjem ze zaměstnání
  - příjem ze zaměstnání < hranice chudoby pro jednočlennou domácnost
  - příjem ze zaměstnání = mzda či plat + nemocenské dávky ze všech zaměstnaneckých poměrů, které respondent má
- **Celkový osobní příjem**
  - celkový osobní příjem < hranice chudoby pro jednočlennou domácnost
  - zahrnuje kromě příjmu ze zaměstnání rovněž příjmy z podnikání, a dále také sociální příjmy (např. podporu v nezaměstnanosti, starobní či invalidní důchod)

Definice – Chudoba

- Indikátory založené na příjmu domácnosti
- Míra ohrožení příjmovou chudobou
  - ekvivalizovaný disponibilní příjem domácnosti < 60 % mediánu národního ekvivalizovaného disponibilního příjmu
  - standardní evropský indikátor měřící úroveň relativní chudoby

Chudoba dle příjmu jednotlivce

ČESKO

- **4.3 %** zaměstnanců má příjem ze zaměstnání nižší než je hranice chudoby pro jednočlennou domácnost
- **3.8 %** zaměstnanců má celkový osobní příjem nižší než je hranice chudoby pro jednočlennou domácnost
- → **0.5 %** zaměstnanců má nějaký další příjem, který je udrží nad hranicí chudoby

SLOVENSKO

- **7.4 %** zaměstnanců má příjem ze zaměstnání nižší než je hranice chudoby pro jednočlennou domácnost
- **6.8 %** zaměstnanců má celkový osobní příjem nižší než je hranice chudoby pro jednočlennou domácnost
- → **0.6 %** zaměstnanců má nějaký další příjem, který je udrží nad hranicí chudoby

Složky PEI

	ČESKO		SLOVENSKO	
	%	rozdíl v p. b.	%	rozdíl v p. b.
PEI	4.3		7.4	
<i>ohrožení chudobou po zahrnutí:</i>				
příjmů z podnikání	4.3	0.0	7.4	0.0
podpory v nezaměstnanosti	4.3	0.0	7.4	0.0
starobních důchodů	4.2	0.1	7.2	0.2
vdovských/vdoveckých důchodů	4.2	0.0	7.0	0.2
invalidních důchodů	3.9	0.2	6.8	0.2
ostatních příjmů	3.8	0.0	6.8	0.0

Chudoba dle příjmu jednotlivce - charakteristiky

Příjem < chudoba

- ženy (ČR vyšší podíl žen)
- osoby v manželství
- nižší vzdělání
- horší zdravotní stav, SR vyšší podíl osob s nemocí a se zdrav. omezením
- počet osob v HD: ČR 3, SR 4
- vyšší podíl osob v nižších (do 34 let) a vyšších věcích (nad 60 let)

Příjem $\geq$ chudoba

- muži
- osoby v manželství, ČR vyšší podíl rozvedených osob
- vyšší vzdělání
- lepší zdravotní stav, SR vyšší podíl osob se zdrav. omezením
- počet osob v HD: 4
- vyšší podíl osob v produktivním věku (35–60 let)

Chudoba dle příjmu jednotlivce – podskupiny

ČESKO

SLOVENSKO

Chudoba dle příjmu ze
zaměstnání

Chudoba dle příjmu ze
zaměstnání

Chudoba dle celkového
osobního příjmu

ANO-ANO

132 tisíc,
3.8 %

ANO-NE

Žádné takové
případy nejsou

NE-ANO

17 tisíc,
0.5 %

NE-NE

3 302 tisíc,
95.7 %

Chudoba dle celkového
osobního příjmu

ANO-ANO

133 tisíc,
6.8 %

ANO-NE

Žádné takové
případy nejsou

NE-ANO

13 tisíc,
0.7 %

NE-NE

1 815 tisíc,
92.5 %

Podskupina 1 – charakteristiky

- ČR: 131 623 (3.8 %), SR: 132 988 (6.8 %)
- převážně ženy ($\frac{3}{4}$) žijící v manželství, ČR: vyšší podíl svobodných osob
- nižší vzdělání
- spíše horší zdravotní stav s častějším výskytem chronických nemocí a omezení v činnostech, SR: horší zdraví
- počet osob v HD: 3-4 (SR: 4, ČR: 3)
- vyšší podíl osob v mladších (20–24, SR: 30–34) a spíše starších (50–54) věkových skupinách

	Chudoba dle příjmu ze zaměstnání	
Chudoba dle celkového osobního příjmu		
		

Podskupina 3 – charakteristiky

- ČR: 17 019 (0.5 %), SR: 12 967 (0,7 %)
- SR: spíše ženy, ČR: spíše muži
- spíše nižší podíl osob v manželství, SR: vysoký podíl ovdovělých osob, ČR: vyšší podíl rozvedených a svobodných osob
- nižší vzdělání, ČR: vyšší diference osob podle vzdělání
- výrazně horší zdravotní stav (obzvláště v ČR) s velmi častým výskytem chronických nemocí a omezením v činnostech
- počet osob v HD: více než 1/3 ve dvoučlenných domácnostech, SR: častější výskyt 3 osob v HD, ČR: vyšší podíl domácností jednotlivců
- osoby ve vyšším věku (nad 55 let)

	Chudoba dle příjmu ze zaměstnání	
Chudoba dle celkového osobního příjmu		
		

Podskupina 4 – charakteristiky

- ČR: 3 302 013 (95.7 %), SR: 1 815 475 (92.5 %)
- spíše muži (ČR: vyšší podíl) žijící v manželství
- vyšší úroveň vzdělání
- lepší zdravotní stav s výraznou převahou osob bez chronické nemoci a bez omezení v běžných činnostech
- počet osob v HD: 4 (1/3), ČR: vyšší podíl dvoučlenných domácností než v SR (zde více pětičlenných)
- ve středním věku (nejčetnější skupiny: SR: 45–49, ČR: 35–39)

	Chudoba dle příjmu ze zaměstnání	
Chudoba dle celkového osobního příjmu		
		

Chudoba dle příjmu domácnosti

ČESKO

- 2.2 % zaměstnanců je ohroženo chudobou podle ekvivalizovaného disponibilního příjmu domácnosti

SLOVENSKO

- 3.1 % zaměstnanců je ohroženo chudobou podle ekvivalizovaného disponibilního příjmu domácnosti

Chudoba dle příjmu domácnosti - charakteristiky

Příjem < chudoba

- spíše ženy (SR vyšší podíl)
- osoby v manželství, u ČR vyšší podíl rozvedených osob
- nižší vzdělání
- horší zdravotní stav, SR vyšší podíl osob s nemocí a se zdrav. omezením
- počet osob v HD: ČR 3, SR 4
- vyšší podíl osob v produktivním věku (35–55/60 let)

Příjem $\geq$ chudoba

- spíše muži
- osoby v manželství
- vyšší vzdělání
- lepší zdravotní stav, SR vyšší podíl osob se zdrav. omezením
- počet osob v HD: 4
- vyšší podíl osob v nižších a vyšších věcích

Chudoba dle příjmu domácnosti– podskupiny

ČESKO

SLOVENSKO

Chudoba dle celkového
osobního příjmu

Chudoba dle celkového
osobního příjmu

Chudoba dle příjmu
domácnosti

ANO-ANO

14 tisíc,
0,4 %

ANO-NE

60 tisíc
1,7 %

NE-ANO

117 tisíc,
3,4 %

NE-NE

3 259 tisíc,
94,4 %

Chudoba dle příjmu
domácnosti

ANO-ANO

26 tisíc,
1,3 %

ANO-NE

35 tisíc,
1,8 %

NE-ANO

107 tisíc,
5,5 %

NE-NE

1 794 tisíc,
91,4 %

Podskupina 1 – charakteristiky

➤ ČR: 14 274 (0,4 %), SR: 25 679 (1,3 %)

➤ převážně ženy

➤ žijící v manželství, ČR: vyšší podíl rozvedených

➤ nízká úroveň vzdělání

➤ SR: spíše lepší zdravotní stav, ČR: přijatelné zdraví

➤ domácnosti jednotlivců a neúplné domácnosti s dětmi (ČR)

	Chudoba dle celkového osobního příjmu	
Chudoba dle disponibilního ekvivalovaného příjmu domácnosti		
		

Podskupina 2 – charakteristiky

➤ ČR: 59 955 (1,7 %), SR: 34 883 (1,8 %)

- muži – živitelé rodin – jejich celkový osobní příjem není nízký, ale díky složení domácnosti se ocitají pod hranicí chudoby
- spíše nižší úroveň vzdělání
- ČR: spíše lepší zdravotní stav, SR: přijatelné zdraví
- úplné rodiny s dětmi (ČR X SR)

	Chudoba dle celkového osobního příjmu	
Chudoba dle disponibilního ekvivalovaného příjmu domácnosti		
		

Podskupina 3 – charakteristiky

➤ ČR: 117 348 (3,4 %), SR: 107 219 (5,5 %)

- jejich celkový osobní příjem je nízký, nicméně díky složení domácnosti jsou nad hranicí příjmové chudoby
- ženy s nižšími příjmy žijící s muži s vyššími
- ostatní domácnosti žijící v domácnostech bez závislých dětí

	Chudoba dle celkového osobního příjmu	
Chudoba dle disponibilního ekvivalovaného příjmu domácnosti		
		

Podskupina 4 – charakteristiky

➤ ČR: 3 259 077 (94,4 %) SR: 1 793 559 (91,4 %)

➤ spíše muži

➤ s vyšším vzděláním

➤ vyšší podíl osob s velmi dobrým zdravotním stavem

➤ převažují domácnosti bez dětí

	Chudoba dle celkového osobního příjmu	
Chudoba dle disponibilního ekvivalovaného příjmu domácnosti		
		

Shrnutí

- Jádro populace zaměstnanců, kteří jsou chudí dle osobního příjmu i příjmu domácnosti (popř. příjmu ze zaměstnání) je relativně malé
- Míra ohrožení příjmovou chudobou je ovlivněna zejména složením domácnosti – osoby z podskupin 2 a 3, které se vlivem složení domácnosti dostanou nad, resp. pod hranici chudoby

Děkujeme za pozornost!

sarka.sustova@czso.cz

zelenym@vse.cz

eliska.zykmundova@czso.cz